

**Cijns en Voogdij te Bergeijk van het kapittel van SintJan Evangelist te Luik
(1265)**

BRON: AEL (Archives de l'État), Collégiale Saint-Jean, reg. 946, fol. 27v.

GEPUBLICEERD IN:

L. Lahaye, 1942, Fragments d'un polyptique de la collégiale Saint-Jean
Evangeliste à Liège de l'an 1250, BRCH 107 p.279.

Volgens A.J. Bijsterveld is deze lijst van achterstallige betalingen te Bergeijk (Eka, Eke) en omgeving omstreeks 1265 toegevoegd aan de lijst van de cijnzen en goederen van het Capittel van Saint-Jean l'Évangéliste.¹

TEKST:

EKE, BERGHA, CAPEDA, BERCHET.

Ad dotem **ecclesie de Eke** pertinet dimidius mansus et curtile unum cum domibus, quem tenet Winricus et solvit inde annua pensione in **festo beate Remigii** XXX denarios leodiensis monete. Item, in loco qui dicitur **Berga** est aliud curtile et domus, similiter cum IIII bonuariis attinentibus, quod solvit vel que solvunt annuatim VIII denarios. Item, in loco qui dicitur **Capede** tenet Gerardus curtem cum castitiis² et IIII bonuaria que solvunt II denarios. Reynerus **de Berchet**, de uno bonuario, II denarios.

Marsilis, de dimidio bonuario, II denarios.

Erlendis, de curtili et domo, item de bonuario et dimidio, quam³ habet **in Eka** solvit IIII denarios.

Godefridus, II denarios ; Henricus **de Branbos**, VI denarios, Engelbergis mulier, II denarios. Summa istius census V solidi, IIII denarii.

VERTALING:

1

A.J.A. Bijsterveld, 'De Notger à Henri de Leez: la formation du patrimoine Liègeois en Texandrie, fin du X-ième -moitié du XII-ième siècle,' in: J.L. Kupper en A.Wilkin ed., *Notger et son temps*. Actes du Colloque International, Liège, 19-21 novembre 2008. Liège (ter perse).

2

Castitia, édifices.

3

sic

Tot de **kerkgift van Eke** behoort de halve (pacht)hoeve en een klein landgoed met huis dat Winricus houdt en waarvoor hij jaarlijks een rente betaalt op de **feestdag van Sint Remigius** van 30 denarios Luiks geld.

Evenzo op de plaats die **Berga** wordt genoemd is er een ander gelijkwaardig klein landgoed en huis met 4 bunder aangelag waarvoor zij of hij jaarlijks 7 denarios betaalt.

Evenzo op de plaats die **Capede** wordt genoemd houdt Gerard een herengoed met gebouwen en 4 bunder (land) waarvoor 2 denarios wordt betaald.

Reynerus **van Berchet** van een bundder (betallt) 2 denarii. Marselis van een halve bunder 2 denarii.

Erlendis betaalt van een klein landgoed met huis insgelijks anderhalf bunder (land) die hij in Eka heeft liggen 4 denarios.

Godefrid, 2 denarios; Henrik van Branbos (=Braambos) 6 denarios, vrouw Engelbergis 2 denarios. Het totaal van deze cijns is 5 solidi 4 denarii.

NOOT BIJ DE VERTALING: uit Lexicon Mediae Latinitatis (internet linguaeterna.com/medlat)

Dotem ecclesie = gift aan de kerk, kerkschat (equivalent van bruidschat).

Bij curtis kiezen we hier voor de betekenis van Hoeve of landgoed. Gezien de naam Capeda, hetgeen “hoofd” betekent, gaat het hier om een landgoed dat aan het hoofd staat of het centrale bezit is van verspreid liggend land en pachthoeven. Omdat er “gebouwen” op staan kunnen we spreken van een herengoed.

Bij curtile kiezen we voor de vertaling in klein landgoed :kleiner dan een domein of herenhoeve.

BETEKENIS VAN WOORDEN:

Curtile als subst:

1. L' enclos qui comprend la maison et le jardin - the fenced-in space containing house and yard
2. cour, jardin, espace cloturé attenant à la maison - garden or farmyard adjoining the house.
3. Tenure domaniale, généralement moins importante que la manse – holding depending from a manor
4. Emplacement urbain, bati ou non – urbain site with or without buildings
5. Centre d'exploitation d'un domaine d'importance médiocre - manor of modest estate
6. Domaine – estate – domein

Pensio = rente

Curstis als subst:

1. clôture d'un jardin ou d'une cour — fence of a garden or farmyard.
2. l'enclos qui comprend la maison et le jardin — fenced-in space containing the house and yard, homestead.
3. le jardin, la cour, l'espace clôturé attenant à la maison — the garden or farmyard adjoining the house.
4. centre d'exploitation d'un domaine — manor.
5. domaine — estate.
6. village — village.
7. demeure rurale d'un simple tenancier — a landholder's homestead.
8. tenure: la demeure rurale d'un tenancier avec les champs, les prés etc., parfois identique au manse — holding: a landholder's homestead with the fields and pastures.
9. emplacement urbain, bâti ou non — urban site with or without buildings.
10. enclos qui entoure une église, parvis, cimetière — churchyard.
11. palais, résidence seigneuriale — palace, baronial residence.
12. centre d'exploitation d'un fisc, résidence royale, palais royal — central manor of a fisc, royal residence, royal palace.
13. le palais, la cour royale, l'hôtel du roi — the palace, the royal court, the king's household.
14. l'entourage du roi, le personnel de la cour royale — the body of persons in attendance to the king, the personnel of the king's court.
15. le trésor royal — the king's treasury.
16. le pouvoir royal — the king's authority.
17. la «curia» d'un seigneur féodal, d'un prince territorial, surtout dans sa fonction de tribunal — a baronial «curia», especially when acting as a law-court.

1

8

.

t

r

i

b

u

n

a

l

d

o

m

a

n

i

a

l

—